

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat att bereda bl.a. bostadsutskottet tillfälle att avge yttrande över 1999 års ekonomiska vårproposition, jämte de motioner som kan komma att väckas, i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Sammanfattning

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens förslag till preliminär beräkning av medelstilldelning för utgiftsområde 18 – samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande. Utskottet tillstyrker även de i vårpropositionen framlagda förslagen till lag om omräkningstal för 2000 års taxeringsvärden samt till lag om ändring i lagen om statlig fastighetsskatt. Samtliga motionsyrkanden i dessa delar avstyrks.

Avvikande meningar (m), (kd), (c) och (fp) har avgivits till förmån för förslagen till medelstilldelning avseende utgiftsområde 18 i respektive partimotion. Vad gäller förslagen om fastighetsbeskattningen har avvikande meningar avgivits av (m), (kd) och (c) samt ett särskilt yttrande av (fp).

Propositionen

Bostadsutskottet behandlar i detta yttrande regeringens förslag i proposition 1998/99:100 att riksdagen

4. godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2000–2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete,

26. antar regeringens förslag till lag om omräkningstal för 2000 års taxeringsvärden,

27. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt.

Yrkande 4 behandlas endast i vad avser utgiftsområde 18.

Motionerna

I yttrandet behandlas de med anledning av propositionen väckta motionerna

5. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2000–2002 som riktlinje för budgetarbetet i enlighet med vad i motionen anförts,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skattepolitikens inriktning.

1998/99:Fi15 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

4. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2000–2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 9.1),

6. att riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i lagen (1994:1052) om statlig fastighetsskatt,

7. att riksdagen godkänner de skatte- och inkomstförändringar som föreslås i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 5.1, 5.2 och 8.1).

1998/99:Fi16 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lättnader av fastighetsskatten,

23. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområdena 1–27 åren 2000–2002 som riktlinjer för regeringens arbete i enlighet med vad i motionen anförts.

1998/99:Fi17 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

4. att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2000–2002 som redovisas i motionen som riktlinjer för regeringens budgetarbete (tabell A).

Motionerna behandlas i de delar de berör bostadsutskottets beredningsområde.

Utskottet

Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002

Utgiftsområde 18 består främst av plan-, bygg- och bostadsväsendet, länsstyrelserna, lantmäteriverksamheten samt stöd till ekologisk omställning och utveckling. För år 1999 uppgår de totala anslagen inom utgiftsområdet enligt statsbudgeten till 20,5 miljarder kronor. Regeringen beräknar ramen för utgiftsområde 18 för år 2000 till 16 270 miljoner kronor, för år 2001 till 13 049 miljoner kronor och för år 2002 till 11 283 miljoner kronor.

Den kraftiga minskningen av den preliminära ramen i förhållande till innevarande budgetår beror främst på en minskning av räntebidraganslaget. Enligt propositionen beräknas nu räntebidraganslaget till lägre nivåer under kommande budgetår än vad som angavs i budgetpropositionen hösten 1998. Denna minskning beror dels på ett antagande om lägre räntenivå, dels på ett lägre antagande om byggvolymen vad gäller antalet påbörjade lägenheter. Av det underlag för beräkningen av utgiftsområde 18 som redovisas i vårpropositionen framgår vidare att vid beräkningen bl.a. tagits hänsyn till att:

- regeringen avser återkomma med förslag om att införandet av bidraget till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet senareläggs ett år till år 2001,
- en besparing på 112 miljoner kronor avses göras på det statliga räntestödet för reparation och underhåll (RBF-stödet) för år 2000,
- sammanlagt 1,2 miljarder kronor för stöd till de lokala investeringsprogrammen beräknas förskjutas från perioden 1999–2001 till år 2002,
- en besparing på investeringsprogrammen med 37 miljoner kronor beräknas göras under år 2000,
- byggforskningsrådet förstärks med 50 miljoner kronor per år under treårsperioden genom en motsvarande neddragning på anslaget lokala investeringsprogram,
- medlen för länsstyrelsernas miljötillsyn ökar samtidigt som anslaget för länsstyrelserna minskar med 10 miljoner kronor per år som en besparing,
- omstruktureringsarbetet inom lantmäteriverksamheten innebär besparingar med 25 miljoner kronor år 2000 och med 30 miljoner kronor fr.o.m. år 2001.

I fyra partimotioner läggs fram alternativa förslag till hur ramen för anslagsområde 18 bör beräknas för åren 2000–2002.

Enligt Moderata samlingspartiets partimotion 1998/99:Fi14 yrkande 4 i motsvarande del bör utgiftsområde 18 minskas med 1 898, 2 805 respektive 3 136 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för åren 2000–2002. Minskningen anges vara möjlig bl.a. genom att

- kostnaderna för Boverket skärs ned,
- räntebidragen trappas ned snabbare,
- bostadsbidragen renodlas till att endast gå till barnfamiljer för att på längre sikt växlas mot sänkt skatt.

Kristdemokraterna föreslår i sin partimotion 1998/99:Fi15 yrkande 4 i motsvarande del att ramen för utgiftsområde 18 bör ökas med 507 miljoner kronor år 2000 i förhållande till regeringsförslaget. Därefter föreslås minskningar av ramen med 1 265 miljoner kronor år 2001 och med 693 miljoner kronor år 2002. Förändringen uppkommer bl.a. genom att:

- villkoren för bostadsbidrag förbättras genom att de individuella inkomstgränserna slopas, reglerna om bidragsgrundande bostadsyta ändras samt att den barnrelaterade delen av bostadsbidraget höjs med 100 kr per barn,
- en satsning görs på stöd till allergisanering av bostäder, förskolor och skolor,
- de lokala investeringsprogrammen avvecklas fr.o.m. år 2001.

Enligt Centerpartiets partimotion 1998/99:Fi16 yrkande 23 i motsvarande del bör utgifterna på utgiftsområde 18 år 2000 minskas med 575 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anför bl.a. att medlen till lokala investeringsprogram kan användas bättre i andra sammanhang.

I Folkpartiets partimotion 1998/99:Fi17 yrkande 4 i motsvarande del förordas besparingar på bostadsbidragen, de lokala investeringsprogrammen samt på räntebidragen. Detta bedöms leda till minskningar av ramen för

utgiftsområde 18 i förhållande till regeringsförslaget med 3 333, 3 240 respektive 2 975 miljoner kronor för åren 2000–2002.

Bostadsutskottet anför följande med anledning av förslaget i vårpropositionen och de nu redovisade partimotionerna.

Utan att nu i sak ta ställning till de aviserade förslag som delvis grundar bedömningen i vårpropositionen av medelsbehovet inom utgiftsområde 18 åren 2000–2002 anser utskottet att regeringens förslag bör kunna ligga till grund för det fortsatta budgetarbetet. Det kan konstateras att en framgångsrik ekonomisk politik medverkat till den historiskt sett låga räntenivå som i hög utsträckning bidrar till att utgifterna inom utgiftsområdet kan minskas. Utskottet ser positivt på att ett medelstillskott beräknas för Byggforskningsrådets verksamhet samt på den fortsatta satsningen på länsstyrelsernas miljö-tillsynsverksamhet.

Bostadsutskottet har vid flera tidigare tillfällen starkt understrukt behovet av att ett fullgott beslutsunderlag tillställs riksdagen i samband med budgetarbetet. Behovet är särskilt uttalat vad gäller de anslag som grundas på prognoser över ränteutveckling eller andra förhållanden som inte kan förutses med någon absolut säkerhet. Utskottet noterar mot denna bakgrund med tillfredsställelse att regeringen särskilt framhåller att ett arbete pågår med att öka tillförlitligheten i Statens bostadskreditnämnds utgiftsprognoser och att en utvecklad prognosmodell beräknas komma till användning hösten 1999. Även prognoserna för räntebidragsanslaget kan förväntas bli alltmer tillförlitliga i ett stabilt ränteläge. Ett bra underlag för en mer noggrann bedömning avseende utgiftsbehovet inom utgiftsområde 18 kan således förväntas under höstens budgetarbete.

Vad gäller de förslag som förts fram i partimotionerna (m), (kd), (c) respektive (fp) om besparingar inom utgiftsområde 18 i förhållande till regeringens förslag kan utskottet konstatera att den närmare innebörden i dessa förslag endast till viss del låter sig utläsas av motionerna. Bostadsutskottet vill dock peka på de allvarliga följder på bostadsmarknaden som besparingar enligt vissa av förslagen kan bedömas ge upphov till.

Förslagen i m- respektive fp-motionen anges främst utgå från besparingar på bostadsbidragen, de lokala investeringsprogrammen samt räntebidragen. Tyngdpunkten i besparingarna kan förmodas ligga på nedskurna räntebidrag. Exempelvis föreslås i Folkpartiets motion att ramen för utgiftsområde 18 år 2000 skall bestämmas till ett belopp som är 3 333 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Enligt motionen kan 500 miljoner kronor sparas på bostadsbidragen detta år. Om därtill läggs den besparing som är möjlig att uppnå år 2000 om de lokala investeringsprogrammen avvecklas i enlighet med fp-förslaget återstår över 2 000 miljoner kronor som, såvitt utskottet förstår förslaget, skall sparas genom nedskurna räntebidrag. Detta skulle innebära att räntebidragen till nyproducerade eller nyligen ombyggda bostadshus med mycket kort varsel mer än halverades. Utskottet anser att ett sådant förslag tyder på en bristande insikt i de villkor som gäller för ägande och förvaltning av bostäder. Det bör dessutom påpekas att ett genomförande av förslaget skulle medföra krav på höjda hyror i den del av bostadsbeståndet som redan i dag har de högsta boendekostnaderna. Motsvarande invändning-

ar kan även riktas mot de förslag som förs fram i Moderata samlingspartiets motion.

1998/99:BoU3y

De partier som under de senaste åren förordat kraftiga besparingar på räntebidragen har ofta hänvisat till att samtidiga lättnader inom fastighetsskattesystemets ram skulle göra att kostnadshöjningarna för enskilda fastigheter kan begränsas. Två av de tre partier som förordar kraftiga besparingar på räntebidragen gör även i år motsvarande koppling. Det kan emellertid konstateras att Folkpartiet, som föreslagit de största besparingarna på räntebidragen, i år inte för fram något fastighetsskatteförslag. Vidare kan konstateras att Kristdemokraterna föreslår fastighetsskattenivån 1,4 %, vilket för år 2000 innebär en höjning för hyreshusen i förhållande till regeringens förslag.

Utskottet vill i sammanhanget också påpeka att den koppling som motionärerna gör mellan åtgärder i systemen för fastighetsskatt respektive räntebidrag under den aktuella perioden 2000–2002 får allt mindre relevans. Mot slutet av denna period kommer således huvuddelen av de bostadssubventioner som bekostas från anslaget för räntebidrag att gå till fastigheter som är befriade från fastighetsskatt.

Vad gäller den beräknade belastningen på bostadsbidragsanslaget kan konstateras att motionsförslagen utgår från såväl en höjning (kd-motionen) som en sänkning (fp-motionen) av den "barnrelaterade" delen av bidraget. Utskottet vill för sin del avvakta den översyn av bostadsbidragssystemet som för närvarande genomförs innan närmare ställning tas till vilka förändringar av dagens regler som kan bli aktuella att genomföra.

Med hänvisning till det anförda avstyrker bostadsutskottet motionerna 1998/99:Fi14 (m) yrkande 5, 1998/99:Fi15 (kd) yrkande 4, 1998/99:Fi16 yrkande 23 och 1998/99:Fi17 (fp) yrkande 4, samtliga yrkanden i motsvarande delar. Utskottet gör bedömningen att regeringens förslag om beräknad ram för utgiftsområde 18 under perioden 2000–2002 kan godkännas som riktlinje för det fortsatta budgetarbetet.

Fastighetsbeskattningen

I propositionen lägger regeringen fram två förslag som avser fastighetsbeskattningen. Det gäller förslag om dels vilka omräkningstal som bör gälla för 2000 års taxeringsvärden, dels en sänkning av fastighetsskattesatsen för hyreshus under år 1999. Den närmare innebörden av förslagen är i korthet följande.

Omräkningstalen för 2000 års taxeringsvärden skall för småhus (inkl. på lantbruksenhet) vara desamma som de som gäller för år 1999. För hyreshus skall omräkningstalet för år 2000 bestämmas till 1,00. Samtidigt aviserar regeringen sin avsikt att senare under år 1999 återkomma med förslag till ytterligare regler inför 2001 års taxering om hur underlaget för fastighets-skatten för hyreshus (bostadsdelen) skall fastställas. Utgångspunkten för det kommande förslaget anges vara att 2000 års allmänna fastighetstaxering inte bör tillåtas slå igenom i fråga om uttag av fastighetsskatt.

Den tillfälliga sänkning av fastighetsskatten för hyreshus från 1,5 till 1,3 % som gäller för år 1999 föreslås bli förlängd med ett år så att den också omfattar år 2000.

Frågor som i olika avseenden berör fastighetsbeskattningen förs fram i flera motioner.

I Moderata samlingspartiets partimotion 1998/99:Fi14 (m) yrkande 8 begärs ett riksdagens tillkännagivande om skattepolitikens inriktning. I fråga om fastighetsbeskattningen innebär förslaget att fastighetsskatten successivt bör avvecklas och ersättas med en schablonintäkt. Denna schablonbeskattning bör enligt förslaget utformas så att underlaget för beskattningen endast är byggnadsvärdet. Vid en schablonintäkt på 4 % av byggnadsvärdet skulle det motsvara ett fastighetsskatteuttag på i genomsnitt 0,8 %. De föreslagna förändringarna kan dock inte genomföras redan från innevarande år. Enligt motionen krävs därför tillfälliga åtgärder som går i riktning mot den skisserade långsiktiga lösningen. Med hänvisning härtill föreslås att fastighetsskatten på bostäder år 2000 sänks till 1,2 % av taxeringsvärdet. Därefter trappas skattesatsen ned med ytterligare 0,1 procentenheter för vart och ett av åren 2001 och 2002. Orimliga regionala skillnader vid fastighetsbeskattningen föreslås lindrade genom att endast hälften av markvärdet ingår i skatteunderlaget. Samtidigt införs ett tak för den del av markvärdet som beskattas.

En skatt som pågår många, inte minst dem med låga inkomster, är enligt Kristdemokraternas partimotion 1998/99:Fi15 (kd) fastighetsskatten. Enligt motionens yrkande 7 i motsvarande del bör därför fastighetsskatten i ett första steg sänkas till 1,4 % för bostadshus. För att ta bort de orimliga effekterna av skatten i bl.a. skärgårdsområden föreslås dessutom att endast en tredjedel av den del av markvärdet som överstiger 150 000 kr skall ingå i skatteunderlaget. I motionens yrkande 6 förordas att regeringens förslag till ändring i lagen (1994:1052) om statlig fastighetsskatt skall avslås, dvs. det förslag som innebär att den tillfälliga sänkningen av fastighetsskatten för hyreshus under år 1999 förlängs med ett år.

Riksdagen bör enligt Centerpartiets partimotion 1998/99:Fi16 yrkande 18 göra ett tillkännagivande om lättnader av fastighetsskatten. Det anges bl.a. innebära följande. Regeringens förslag om en fortsatt tillfällig sänkning av fastighetsskatten för hyreshus bör avvisas – detta bl.a. med hänvisning till att sänkningen är alltför kortsiktig och att den inte ger önskad effekt. På grundval av Fastighetsbeskattningskommitténs arbete bör regeringen i höst lägga fram ett förslag till skattelättnader för fastboende i attraktiva områden. Dessa skattelättnader skall även omfatta år 1998. Dessutom bör ett permanent ROT-avdrag, kopplat till en schablonintäkt, införas.

Med anledning av vad som föreslagits i propositionen och i motionerna beträffande fastighetsbeskattningen vill utskottet anföra följande.

Bakgrunden till de förslag som regeringen nu lägger fram i den ekonomiska vårpropositionen är främst att skapa rådrum inför slutförandet av det utredningsarbete som nu pågår beträffande fastighetstaxeringen och fastighetsbeskattningen. Det gäller dels Fastighetstaxeringsutredningens, dels Fastighetsbeskattningskommitténs arbeten.

Fastighetstaxeringsutredningen, som tillsattes våren 1997, har till uppgift att se över reglerna för fastighetstaxeringsförfarandet. Häri ingår bl.a. att överväga de omräkningsregler som nu används. Utredningen skall enligt sina direktiv avsluta sitt arbete senast den 30 juni 1999.

Den parlamentariskt sammansatta Fastighetsbeskattningskommittén tillsattes våren 1998 för att se över reglerna för fastighetsbeskattningen m.m. Kommittén, som enligt direktiven skall avsluta sitt arbete före utgången av år 1999, skall inledningsvis överväga hur kravet på skattemässig neutralitet mellan olika upplåtelseformer skall definieras, vilken roll fastighetsskatten skall ha i sammanhanget och vilka lagändringar som kan erfordras. Även fastighetsskattens roll inom kapitalbeskattningen skall ses över. Härvid skall också övervägas om andra underlag för beskattningen än ett marknadsvärdebaserat taxeringsvärde är förenliga med en sådan roll. Kommittén skall även behandla frågan om beskattningen i attraktiva områden liksom behovet av särskilda undantagsregler i fråga om uttaget av fastighetsskatt under de första tio åren efter färdigställandet.

De förslag som regeringen lagt fram i fråga om fastighetsbeskattningen innebär i princip att fastighetsskatteuttaget för småhus och hyreshus blir oförändrat år 2000 i jämförelse med innevarande år. Med tanke på det utredningsarbete som nu pågår, och som utskottet i korthet redovisat ovan, framstår detta som en rimlig ordning. Enligt utskottets mening bör sålunda ytterligare överväganden om förändringar i fastighetsbeskattningen anstå i avvaktan på att resultatet av det pågående utredningsarbetet slutförs.

Utskottet tillstyrker med det nu anförda regeringens förslag till lag om omräkningstal för 2000 års taxeringsvärden samt till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt. Partimotionerna 1998/99:Fi14 (m) yrkande 8 i motsvarande del, 1998/99:Fi15 (kd) yrkande 6 och 7, det senare yrkandet i motsvarande del, samt 1998/99:Fi16 (c) yrkande 18 avstyrks.

Stockholm den 11 maj 1999

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd), Sten Andersson (m), Carina Möberg (s), Inga Berggren (m), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Carl-Erik Skårman (m), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Ahlstedt (c), Yvonne Ångström (fp) och Carina Adolfsson (s).

Avvikande meningar

1. Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002 börjar med ”Utan att” och slutar med ”fortsatta budgetarbetet” bort ha följande lydelse:

Genom den avreglering av bostadsmarknaden som inleddes under det borgerliga regeringsinnehavet togs betydelsefulla steg mot en minskad statlig och kommunal styrning av boendet. Vidare skapades förutsättningar för successivt sänkta boendekostnader genom bl.a. en avveckling av de detaljreglerande subventionssystem som tidigare starkt bidragit till höga byggkostnader. Denna utveckling mot en fungerande bostadsmarknad avbröts emellertid när den socialdemokratiska regeringen tillträdde år 1994. Det kan således konstateras att vi i Sverige fortfarande har högre boendekostnader än i något annat jämförbart land. Skatterna på boendet motverkar rörligheten på marknaden och hindrar ungdomar från att skaffa sig en bostad. Politiska ingrepp på hyresmarknaden har lett till att hyreshus inte längre kan byggas om normala krav på avkastning skall kunna tillgodoses. Valfriheten mellan de olika upplåtelseformerna på bostadsmarknaden begränsas genom statliga ingrepp.

Bostadsutskottet anser att det nu är hög tid att vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en fungerande bostadsmarknad som styrs av människors efterfrågan och inte av subventioner, detaljregleringar och politiska ingrepp. Förslag med denna inriktning läggs fram i Moderata samlingspartiets partimotion 1998/99:Fi14. Dessa förslag innebär även att besparingar uppnås inom utgiftsområde 18. En successiv sänkning av fastighetsskatten ger utrymme för en snabbare nedtrappning av räntebidragen. Förenklingar i olika regelsystem och en minskad statlig detaljstyrning ger sänkta kostnader för Boverket. En avgränsning av bostadsbidragen till att endast gå till barnfamiljer ger sänkta kostnader. På längre sikt kan bostadsbidragen växlas mot lägre skatt.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till det nu anförda Moderata samlingspartiets partimotion 1998/99:Fi14 yrkande 5 i motsvarande del. Regeringens förslag, liksom övriga motionsyrkanden avstyrks.

2. Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002 börjar med ”Utan att” och slutar med ”fortsatta budgetarbetet” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar vad som i Kristdemokraternas partimotion anförts om reformbehovet inom utgiftsområde 18. Bostadsbidragen bör således förstärkas och göras mer rättvisa. Det kan ske genom att de individuella inkomstgränserna slopas och att de snäva regler för den bidragsgrundande bostadsytan som infördes år 1997 ändras. Stödet till de barnfamiljer som har den mest utsatta ekonomiska situationen bör förbättras genom att den barnrelaterade delen av bostadsbidraget höjs med 100 kr per barn.

De kontinuerligt ökande problemen med allergier måste leda till att samhället tar sin del av ansvaret för att de miljöer där barn och ungdomar vistas dagligen inte är hälsovådliga. Ekonomiskt utrymme bör därför reserveras för en offensiv satsning på allergisanering av bostäder, förskolor och skolor i enlighet med Kristdemokraternas förslag.

Genom en sänkning av fastighetsskatten skapas förutsättningar för en något snabbare avtrappning av räntebidragen än vad regeringsförslaget utgår från. Vidare kan en besparing uppnås genom att tiden för de lokala investeringsprogrammen inte förlängs. I stället avvecklas denna stödform fr.o.m. år 2001.

Sammantaget innebär de ovan redovisade åtgärderna inom utgiftsområde 18 att den preliminära ramen bör fastställas i enlighet med förslaget i motion 1998/99:Fi15 (kd) yrkande 4. Regeringens förslag, liksom övriga aktuella motionsyrkanden, avstyrks.

3. Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002

Rigmor Ahlstedt (c) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002 börjar med ”Utan att” och slutar med ”fortsatta budgetarbetet” bort ha följande lydelse:

Bostadspolitiken bör inriktas på att skapa förutsättningar för en väl genomtänkt samhällsplanering och en god bostadsförsörjning. Viktiga inslag i detta arbete är att finna former för att öka miljöhänsynen i planeringen. Vidare måste jämställdhetsaspekterna beaktas i alla planeringssammanhang liksom de sociala frågorna, barnens behov och tillgängligheten för funktionshindrade. Det måste skapas förutsättningar för att tillskapa bra bostäder till rimliga kostnader. Det kan bl.a. ske genom att det nuvarande systemet med räntebidrag avvecklas och ersätts med ett investeringsbidrag. Centerpartiet pekar i sin motion på behovet av att lägga om politiken i denna riktning.

Vad gäller den preliminära ramen för utgiftsområde 18 under åren 2000–2002 anser utskottet att möjligheter till besparingar under år 2000 redan nu kan förutses genom en begränsning av satsningen på lokala investeringsprogram. Kritik mot den hittillsvarande medelsfördelningen har bl.a. framkommit i den granskning av verksamheten som bostadsutskottet låtit genomföra.

Utskottet ställer sig bakom Centerpartiets förslag att begränsa ramen för utgiftsområde 18 år 2000 med 575 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Tillräckligt underlag saknas i dagsläget för att ta närmare ställning till ett förändrat rambehov för de två därpå följande åren. Det bör emellertid framhållas att en omläggning av politiken i den riktning som ovan förordats kan komma att innebära en omprövning av rambehovet. Utskottet vill också redan nu inför höstens budgetarbete framhålla behovet av att tillämpa en mer strikt fördelningsnyckel för anslaget till länsstyrelserna. Större hänsyn bör vid fördelningen tas till antalet länsinvånare.

Vad nu anförts innebär en anslutning till Centerpartiets partimotion 1998/99:Fi16 yrkande 23 i motsvarande del. Regeringsförslaget, liksom övriga motionsyrkanden, avstyrks.

4. Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002

Yvonne Ångström (fp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002 börjar med ”Utan att” och slutar med ”fortsatta budgetarbetet” bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet delar vad i Folkpartiets partimotion anförts om behovet av åtgärder inom utgiftsområde 18. Dessa åtgärder kan beräknas leda till avsevärda besparingar som bidrar till den strukturförändring av de statliga insatserna som Folkpartiet förordat med en ökad satsning på utsatta grupper och en politik för tillväxt. Som ett inslag i denna politik bör en omfördelning ske mellan de selektiva bostadsbidragen och det generella barnstödet. Det stora beroendet av bostadsbidragen i barnfamiljernas ekonomi bör minskas genom att den del av bostadsbidraget som i praktiken utgör ett behovsprövat barnbidrag trappas ned med 100 kr per barn. Dessa medel används i stället för att öka de generella barnbidragen. Kombinerat med sänkta inkomstskatter ger denna åtgärd minskade marginaleffekter för barnfamiljerna.

De lokala investeringsprogrammen möttes av stark kritik redan när de infördes år 1997. Rapporter om godtycklig fördelning av dessa medel har därefter bekräftat de farhågor som framförts. Även bostadsutskottets egen granskning av bidragsverksamheten visar på omfattande brister i såväl regelsystemet som i den praktiska hanteringen. Stödet till de lokala investeringsprogrammen bör således snarast fasas ut.

Utskottet delar också den bedömning som görs i folkpartimotionen att det statliga stödet i form av räntebidrag till bostäder kan trappas av snabbare än vad gällande regler innebär.

Sammantaget innebär vad utskottet nu förordat att den preliminära ramen för utgiftsområde 18 för åren 2000–2002 bör bestämmas i enlighet med Folkpartiets partimotion 1998/99:Fi17 yrkande 4 i motsvarande del. Rege- ringsförslaget i denna del samt förslagen i övriga partimotioner avstyrks.

5. Fastighetsbeskattningen

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen börjar med "Bakgrunden till" och slutar med "18 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Fastighetsskatten är i dag den enskilt största utgiftsposten för många småhusägare. Som dagens fastighetsbeskattning är utformad riskerar även helt vanliga småhus att bli åsatta mycket höga taxeringsvärden med åtföljande hög skatt. Mest påtagligt är detta i vissa attraktiva lägen där efterfrågan på fritidshus drivit upp taxeringsvärdena på permanentbostäder till helt orimliga nivåer. För dem som bor i flerbostadshus innebär fastighetsskatten en kostnad på mellan en och två månadshyror. I enlighet med förslaget i Moderata samlingspartiets partimotion måste därför fastighetsskatten successivt avvecklas.

För att behålla den allmänna symmetrin i beskattningen och motverka risken för att rätten till avdrag för ränteutgifter ifrågasätts bör en beräknad schablonintäkt för egna bostäder tas upp till beskattning som kapitalinkomst. Med tanke på att avdragsrätten för många småhusägare är av avgörande ekonomisk betydelse är det naturligtvis viktigt att den bibehålls.

Den nu förordade schablonbeskattningen bör i enlighet med förslaget i Moderata samlingspartiets partimotion utformas på följande sätt. Beskattningen baseras endast på fastighetens byggnadsvärde. Det i taxeringsvärdet

ingående markvärdet räknas sålunda bort. Vid en schablonintäkt på 4 % kommer detta att motsvara ett fastighetsskatteuttag i dagens system på i genomsnitt 0,8 %.

Förutom att det föreslagna systemet med schablonbeskattning leder till ett totalt sett minskat skatteuttag löser det också ett av de mest påtagliga problemen med dagens fastighetsskatt. Genom att beskattningen endast baseras på byggnadsvärdet kommer skatten på fastigheter i attraktiva områden att kraftigt minska eftersom det höga taxeringsvärdet i dessa fall i huvudsak beror på det höga markvärdet. Totalt sett kommer det nya systemet att leda till mindre regionala orättvisor än dagens fastighetsskatt.

Samtidigt som en övergång till ett system med schablonintäkt påbörjas måste också själva taxeringsförfarandet förenklas. Dagens fastighetstaxering kännetecknas främst av "kineseri" där enskilda detaljer i en fastighet får helt omotiverade genomslag i taxeringsvärdet. Genom att skatteuttaget minskar underlättas också en nödvändig förenkling av fastighetstaxeringen. Utgångspunkten bör sålunda vara att byggnader på ett enkelt sätt skall klassificeras i så få kategorier som möjligt. Förslagsvis kan byggnader delas in i tre klasser efter sin standard: normal standard, väsentligt över normal standard respektive väsentligt under normal standard.

Som framhålls i Moderata samlingspartiets partimotion är det dock inte möjligt att redan nu införa ett system med schablonintäkt. För att i någon mån komma till rätta med dagens system måste därför tillfälliga men omedelbara åtgärder vidtas. Dessa åtgärder bör vara så utformade att de underlättar en övergång till schablonbeskattning. I ett första steg bör därför skattesatsen för bostäder sänkas till 1,2 % år 2000 och sedan med ytterligare 0,1 procentenheter för vart och ett av åren 2001 och 2002. Dessutom bör de regionala skillnaderna i fastighetsbeskattningen lindras genom att markvärdet inte tas upp till beskattning fullt ut. I avvaktan på en permanent och långsiktig lösning bör underlaget för fastighetskatten justeras så att endast hälften av markvärdet ingår i skatteunderlaget. Dessutom bör ett tak för den del av markvärdet som beskattas införas.

Vad utskottet nu med anslutning till Moderata samlingspartiets partimotion 1998/99:Fi14 yrkande 8 i motsvarande del anfört om fastighetsbeskattningen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att regeringens förslag avstyrks. I den mån övriga motionsyrkanden inte kan anses tillgodosedda med det nu anförda avstyrks de av utskottet.

6. Fastighetsbeskattningen

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen börjar med "Bakgrunden till" och slutar med "18 avstyrks" bort ha följande lydelse:

För många småhusägare har fastighetsskatten kommit att bli en ekonomisk plåga. Det är inte ovanligt att fastighetsskatten är den enskilt största utgiftsposten för en fastighetsägare. Helt vanliga småhus kan med dagens system drabbas av orimligt höga skatteuttag. Det framstår därför som uppenbart att

omedelbara åtgärder måste vidtas för att lindra skattebördan för landets småhusägare. Inte minst gäller det för permanentboende i attraktiva områden.

I enlighet med förslaget i Kristdemokraternas partimotion bör fastighets-skatten i ett första steg sänkas till 1,4 % redan för innevarande år. Dessutom bör skatteuttaget endast baseras på en tredjedel av den del av markvärdet som överstiger 150 000 kr. Förutom att den senare åtgärden minskar skatteuttaget totalt sett bidrar den effektivt till att lindra skattebördan, särskilt för dem som är bosatta i attraktiva områden, bl.a. i våra skärgårdar. I dessa fall är det främst ett högt markvärde som orsakar den höga fastighetsskatten.

Vad utskottet nu med anslutning till Kristdemokraternas partimotion 1998/99:Fi15 yrkande 7 i motsvarande del anför om fastighetsbeskattningen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att regeringens förslag avstyrks i enlighet med yrkande 6 i samma motion. I den mån övriga motionsyrkanden inte kan anses tillgodosedda med det nu anförda avstyrks de av utskottet.

7. Fastighetsbeskattningen

Rigmor Ahlstedt (c) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Fastighetsbeskattningen börjar med ”Bakgrunden till” och slutar med ”18 avstyrks” bort ha följande lydelse:

Som framhålls i Centerpartiets partimotion måste valfrihet och mångfald vara en grundpelare i bostadspolitiken. Det förutsätter att neutraliteten mellan boendeformerna ökar och att förutsättningar skapas för långsiktigt lägre boendekostnader. Den av regeringen föreslagna förlängningen av den tillfälliga sänkningen av fastighetsskatten för hyreshus har uppenbarligen inte en sådan långsiktig effekt. Det är tvärtom en mycket kortsiktig åtgärd som knappast heller ger de hyressänkningar som eftersträvas. Det är inte realistiskt att tänka sig att en fastighetsägare tillfälligt kommer att sänka hyran för att sedan tvingas höja den igen. Enligt utskottets mening bör regeringens förslag i denna del därför avslås.

Inriktningen på det fortsatta arbetet med att se över fastighetsbeskattningen och fastighetstaxeringen måste vara att på längre sikt uppnå generella och permanenta sänkningar av skattenivån. På kort sikt måste de akuta problemen för permanentboende i vissa områden som även är attraktiva för fritidsboende få sin lösning. De permanentboende i dessa områden drabbas i dag av helt orimliga fastighetsskatter. Det är naturligtvis inte acceptabelt att t.ex. fiskare, hantverkare, pensionärer och andra fastboende tvingas flytta därför att deras hus ligger i skärgården eller i något annat område som är attraktivt för fritidsboende. Vad som erfordras är i stället åtgärder som underlättar ett sådant boende. Strävan bör sålunda vara att på olika sätt förbättra möjligheterna till att bo kvar och till att nyetablera sig i dessa områden. Åtgärderna bör bl.a. syfta till att åstadkomma lättnader för de fastboende i attraktiva områden. Fastighetsbeskattningskommittén arbetar nu med denna fråga. Det är enligt utskottets mening mycket viktigt att regeringen kan förelägga riksdagen ett förslag till skattelättnader redan under hösten. Förslaget bör vara så utformat att det ger en retroaktiv lättnad också för år 1998.

Utskottet vill också erinra om den stora betydelsen av att kunskap om lokala förhållanden tas till vara även i fastighetsskattesammanhang. Det är därför nödvändigt att det lokala lekmannainflytande som tidigare fanns i de lokala taxeringsnämnderna i någon form återinförs.

Det tillfälliga ROT-avdraget för arbetskostnader som avser reparation, om- och tillbyggnad av bostäder har varit framgångsrikt. Det har lett till ökad sysselsättning och till att underhållet av våra bostäder förbättrats. Avdragsrätten har också på ett effektivt sätt bidragit till att minska skattefusket genom att tidigare svarta arbeten i stället blivit vita. Enligt utskottets mening bör därför ett permanent system med ROT-avdrag införas. För att inte symmetrin i skattesystemet skall brytas bör det kopplas till en schablonintäkt.

Vad utskottet nu med anslutning till Centerpartiets partimotion 1998/99:Fi16 yrkande 18 i motsvarande del anført om fastighetsbeskattningen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att regeringens förslag avstyrks. Övriga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

Särskilt yttrande

Fastighetsbeskattningen

Yvonne Ångström (fp) anför:

En rad invändningar kan riktas mot dagens system för beskattning av fastigheter. Kritiken gäller såväl det totala skatteuttaget som de orimliga effekter som drabbar bl.a. permanentboende i skärgårdsområden. Folkpartiet har mot bakgrund av bl.a. det pågående utredningsarbetet i frågor om fastighetsbeskattning och fastighetstaxering inte i detta sammanhang lagt fram något särförslag om fastighetsskatten. Jag vill emellertid framhålla att vår inställning är att skatteuttaget från fastighetssektorn på sikt måste minska.

Olika tekniska lösningar, exempelvis en övergång till schablonintäktsbeskattning, bör kunna diskuteras för att komma till rätta med de negativa konsekvenserna av dagens system. Det är också viktigt att erinra om att fastighetsskatten har starkt samband med andra delar av skattesystemet. Framför allt gäller detta förmögenhetsbeskattningen som för många fastighetsägare i praktiken fungerar som en extra fastighetsskatt. Folkpartiets förslag om avskaffad förmögenhetsskatt innebär således också att den totala fastighetsbeskattningen minskas. Som ett första steg föreslår Folkpartiet att sambeskattningen avvecklas och fribeloppet för förmögenhetsskatten höjs. Vad gäller fastighetsskatten förordar vi att det snarast införs lättnader för permanentboende i områden som är attraktiva för fritidsboende.

Till finansutskottet	1
Sammanfattning	1
Propositionen	1
Motionerna	1
Utskottet	2
Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002	2
Fastighetsbeskattningen	5
Avvikande meningar	7
1. Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002 (m)	7
2. Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002 (kd)	8
3. Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002 (c)	9
4. Den preliminära ramen för utgiftsområde 18 åren 2000–2002 (fp)	9
5. Fastighetsbeskattningen (m)	10
6. Fastighetsbeskattningen (kd)	11
7. Fastighetsbeskattningen (c)	12
Särskilt yttrande	13
Fastighetsbeskattningen (fp)	13